

วารสาร สถาปัตย์

ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม
และสถาปัตยกรรมไทย ฉบับที่ 6
(กันยายน 2552-สิงหาคม 2553)

NAJUA History of Architecture
Thai Architecture | VOL.6

ประวัติศาสตร์
สถาปัตยกรรม
ถนนราชดำเนิน

วารสาร
หน้าจั่ว

ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม
และสถาปัตยกรรมไทย ฉบับที่ 6
(กันยายน 2552-สิงหาคม 2553)

NAJUA History of Architecture | Thai Architecture | **VOL.6**

ด้วยอภิธานศัพท์
จาก

คณะกรรมการ

6 พฤษภาคม 2552

ศูนย์ข้อมูลสถาปัตยกรรมไทย

ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

คณะที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ชินศักดิ์ ดันทีกุล (คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์)
รองศาสตราจารย์เสนอ นิลเดช
รองศาสตราจารย์ฤทัย ใจจงรัก
รองศาสตราจารย์อนุวิทย์ เจริญศุภกุล
รองศาสตราจารย์สมคิด จิระทัศนกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาติ จิงสิริอารักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาทิศ ชูแสง
อาจารย์ ดร. ประเวศ ลิ้มปรีงษ์
อาจารย์วนิดา พึงสุนทร

บรรณาธิการ

อาจารย์ชาติรี ประกิตนทการ

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันดี พินิจวรสิน (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โชติมา จตุรวงศ์
อาจารย์ประกิจ ลัดคนผจง

เลขานุการกองบรรณาธิการ

กุลจิรา น้อยพงษ์

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พัสดราภรณ์ แก่นพรม
ภารณ์ อินทร์เล็ก
สุธี เวสารัชชิตติ

จัดรูปเล่ม

วรมันต์ โสภณปฏิมา

ออกแบบปก

อาจารย์ชาติรี ประกิตนทการ
วรมันต์ โสภณปฏิมา

พิมพ์ที่

บริษัท อาร์ แอนด์ ดี พรินต์ติ้ง จำกัด
54/62 ซอยเลิศพัฒนาเหนือ ถนนจอมทอง
แขวงบางค้อ เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150
โทร. 02-8780384
ISSN 1686-1841

ภาพปก : แผนที่ถนนราชดำเนินกลาง ทศวรรษ 2490
ที่มา : กรมแผนที่ทหาร

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวารสารหน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรมไทย ฉบับที่ 6

กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

- รองศาสตราจารย์ ดร. ลันติ ฉันทวิลาสวงศ์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รองศาสตราจารย์วรัญจก์ บุญยสุรัตน์
ภาควิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รองศาสตราจารย์วิวัฒน์ เตมียพันธ์ุ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- รองศาสตราจารย์สมใจ นิ่มเล็ก
ราชบัณฑิต
- ดร. พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ดร. สายทิวา รามสูต
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ดร. นิจ ทิญฐิระนันท์
ราชบัณฑิต
- นาวาอากาศเอกอาวุธ เงินชูกลิ่น
ศิลปินแห่งชาติ
- จุลทัศน์ พยาฆรานนท์
ราชบัณฑิต

กรรมการภายในมหาวิทยาลัย

- รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์
- รองศาสตราจารย์ฤทัย ใจจงรัก
- รองศาสตราจารย์วีระ อินพันทัง
- รองศาสตราจารย์สมคิด จิระทัศนกุล
- รองศาสตราจารย์เสนอ นิลเดช
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาติ จิ่งสิริอารักษ์

สารบัญ

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ	3
บทบรรณาธิการ	6
ณ ที่นี้ ไม่มี “ความเสื่อม” : ถิ่นราชดำเนิน พ.ศ. 2484-2488 พนัย สิริเกียรติกุล	8
สัญลักษณ์พานรัฐธรรมนูญกับประติมานวิทยาทางการเมือง ในเขตวัฒนธรรมล้านนา พ.ศ. 2475-2490 ว่าที่ ร้อยตรี ชาญคณิต อวรรณ	52
มณฑป วัดศรีชุม : มุมมองใหม่ ปิแอร์ ปีชาร์ด	70
การจัดการ “พื้นที่เมือง” เพื่อสร้าง “พื้นที่ประเทศไทย” ทศวรรษ 2500 ภิญญพันธุ์ พจนะลาวัณย์	104
พัฒนาการของสถาปัตยกรรมพื้นที่ที่สัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลง ในช่วงฤดูน้ำหลาก : พื้นที่ศึกษา บ้านเกาะหงษ์ ตำบลตะเคียนเลื่อน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ปริญญ ชำสนอง	134
คลองแสนแสบ : ความสำคัญในฐานะเส้นทางเดินทัพไทย-กัมพูชา ดร. ศานติ ภักดีคำ	164
การเข้าปากไม้สกุลช่างเพชรบุรี บัญชา ชุ่มเกษร	182
สถาปัตยกรรมไทย : การสร้างสรรค์จากมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น ประกิจ ลัคนพจง	200
ศูนย์ข้อมูลสถาปัตยกรรมไทย ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร	224

เปิดรับพิจารณาบทความ หน้าจั่วฯ ฉบับที่ 7

ขอเชิญนักวิชาการทั้งระดับสมัครเล่นและโดยอาชีพ

ส่งบทความวิชาการเพื่อพิจารณาลงวารสารหน้าจั่ว

ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย

ฉบับที่ 7 (กันยายน 2553-สิงหาคม 2554)

เปิดรับต้นฉบับ นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ปิดรับต้นฉบับ 30 เมษายน 2553

แจ้งผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มิถุนายน 2553

ตีพิมพ์วารสาร กันยายน 2553

การส่งบทความ ส่งต้นฉบับถึง

อาจารย์ชาตรี ประกิตนันทการ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

31 ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

หรือส่งมาที่ p_chatri@hotmail.com

วารสารหน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรมไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศทางความรู้และความคิดใหม่ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย เป็นการเปิดพื้นที่ใหม่ในการเสนอผลงานทางวิชาการให้แก่ ผู้รู้ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจในสาขาวินิจฉัยดังกล่าว อีกทั้งยังเป็นหนทางหนึ่งของการสร้างตำราเพื่อประกอบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป

การส่งบทความเพื่อตีพิมพ์

1. ส่งต้นฉบับ 2 ชุดพร้อมแผ่นซีดี ความยาว 12-15 หน้า พร้อมบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ถึงบรรณาธิการวารสารหน้าจั่ว ตามที่อยู่ระบุไว้ข้างต้น
2. ในกรณีที่บทความมีภาพประกอบ กรุณาแนบรูปแยกต่างหาก โดยมีความละเอียดไม่น้อยกว่า 300 dpi tiff.
3. บทความที่เป็นงานแปลหรือเรียบเรียงต้องอ้างที่มาโดยละเอียด
4. บทความที่ผ่านการพิจารณาและได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารเป็นอภินันทนาการจำนวน 3 เล่ม
5. บทความที่เคยตีพิมพ์แล้ว ทางกองบรรณาธิการจะไม่รับพิจารณา

การนำข้อความใดๆ ไปพิมพ์เผยแพร่ต้องแจ้งให้กองบรรณาธิการวารสารทราบ และต้องได้รับอนุญาตจากผู้เขียนตามกฎหมายลิขสิทธิ์

ผลการศึกษา บทสรุป ตลอดจนความคิดเห็นใดๆ ในวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน มิใช่ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการและคณะทำงานแต่อย่างใด

ศูนย์ข้อมูลสถาปัตยกรรมไทย
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ณ ที่นี้ ไม่มี “ความเลื่อม” : ถนนราชดำเนิน พ.ศ. 2484-2488
A Place without “Cultural Slackness”: Rajadamnern Boulevard, 1941-45

สัญลักษณ์พานรัฐธรรมนูญกับประติมานวิทยาทางการเมืองใน
เขตวัฒนธรรมล้านนา พ.ศ. 2475-2490
Symbol of the constitution in Lanna political Iconography,
1932-1947 A.D.

มณฑป วัดศรีชุม : มุมมองใหม่
The Mondop at Wat Si Chum : New perspectives

การจัดการ “พื้นที่เมือง” เพื่อสร้าง “พื้นที่ประเทศไทย” ทศวรรษ
2500
The Management of “Urban Space” to produce “Space of Thailand”
around 1960's

พัฒนาการของสถาปัตยกรรมพื้นที่ที่สัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลง
ในช่วงฤดูน้ำหลาก : พื้นที่ศึกษา บ้านเกาะหงษ์ ตำบลตะเคียนเลื่อน
อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
Development of Vernacular Architecture in Relation to Changes in
Flooding Season : Case Study at Ban Kohong Takianluean Sub-District,
Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province

คลองแสนแสบ : ความสำคัญในฐานะเส้นทางเดินทัพไทย-กัมพูชา
Saen Saep canal : In context of armed forces way between Thailand
and Cambodia

การเข้าบากไม้สกุลช่างเพชรบุรี
Wood Joints of the Petchaburi Art School

สถาปัตยกรรมไทย : การสร้างสรรค์จากมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น
Thai Architecture : Creation from Vernacular Cultural Heritage

ศูนย์ข้อมูลสถาปัตยกรรมไทย
Thai Architecture Archive

ISSN 1686-1841

9 771686 184001